

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОГРАМА ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ
для вступу до аспірантури за освітньо-науковою програмою
підготовки докторів філософії
із наукової спеціальності «Соціологія» (054)

Освітній рівень: *III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти.*
галузь «Соціальні та поведінкові науки» (05)

Програма затверджена
на засіданні вченої ради
факультету соціології,
протокол № 8 від 28 лютого 2018 року

Київ – 2018

Програму підготовлено у відповідності до Правил прийому до аспірантури/ад'юнктури для здобуття наукового ступеня доктора філософії у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка в 2018 році, який затверджено рішеннями Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка 4 грудня 2017 року.

Авторський колектив:

Горбачик Андрій Петрович – декан факультету соціології, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень, кандидат фізико-математичних наук

Куценко Ольга Дмитрівна - гарант програми підготовки докторів філософії із спеціальності 054 «соціологія», завідувач кафедри соціальних структур та соціальних відносин, доктор соціологічних наук, професор

Судаков Володимир Іванович – завідувач кафедри теорії та історії соціології, доктор соціологічних наук, професор

Чепак Валентина Василівна – завідувач кафедри галузевої соціології, доктор соціологічних наук, професор

Програма встановлює необхідний рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, здобутих особою під час здобуття освіти на попередніх рівнях навчання і достатніх для успішного навчання за освітньо-науковою програмою доктора філософії за спеціальністю 054 «Соціологія», а саме: для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі дослідницько-іноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого матимуть наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Програма складена відповідно до стандартів вищої освіти магістра за спеціальністю «соціологія» і відповідає вимогам якісної підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів. У програмі відображені основні вимоги до вступників до науково-освітніх програм доктора філософії, що закінчили вищі навчальні заклади IV рівня акредитації за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» («спеціаліст») і прослухали нормативні курси з соціологічних дисциплін.

Основною вимогою до вступників до освітньо-наукової програми доктора філософії з соціології є високий рівень знань в галузі соціальних поведінкових наук, науково-дослідна, методологічна культура, що визначається вступним іспитом у формі співбесіди. Головна мета вступного іспиту – це перевірка знань, виявлення уміння застосувати здобуті знання у науковому дослідженні.

Фаховий вступний іспит за спеціальністю 054 «Соціологія» складається з двох обов'язкових завдань, виконання яких дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок.

На іспит виносяться такі обов'язкові завдання:

- 1) теоретичне завдання передбачає співбесіду екзаменаторів із вступником за трьома теоретичними питаннями, які включені до екзаменаційного білету і обрані по одному з кожного із 3-х розділів програми, що дає можливість комплексно оцінити теоретичний рівень професійної підготовленості вступника за спеціальністю;
- 2) методологічне завдання передбачає співбесіду екзаменаторів із вступником за дослідницькою пропозицією, яка підготовлена вступником із наукової спеціальності «соціологія» і подана з пакетом інших документів для вступу до аспірантури.

Приклад екзаменаційного білету:

Завдання 1.

1.1. Специфіка соціологічних категорій: зміст, функції, типологія.

1.2. Вимірювання соціальних змінних. Типи шкал. Валідність та надійність вимірювання. Різновиди валідності

1.3. Соціальна дистанція та методи соціологічного вимірювання дистанції між соціальними групами.

Завдання 2.

Співбесіда за текстом поданої дослідницької пропозиції.

Вимоги до дослідницької пропозиції і зразок оформлення див. у Додатку 1 до цієї програми.

Пакет документів для вступу до аспірантури на докторську освітньо-наукову програму Київського національного університету імені Тараса Шевченка визначається Правилами прийому до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка в 2018 році (затверджено рішеннями Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка та 07.12.2017 року (http://www.asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2018/Aspirantura_2018.pdf)).

Вступник на іспиті має розкрити основний зміст питань білета та додаткових питань і показати при цьому:

- знання першоджерел і вміння використовувати їх зміст та основні ідеї при аналізі соціологічних проблем, а також проблем суспільного розвитку і соціальної практики;
- оволодіння змістом соціологічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладенні теоретичного матеріалу;
- уміння розібратися у суті наукової \ соціальної проблеми і відобразити логіку її соціологічного дослідження;
- уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;
- здатність до проведення самостійних наукових досліджень в обраній галузі.

Рівень знань під час іспиту оцінюється за 100-бальною системою ECTS у відповідності до національної 4-бальної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Відповідь на завдання 1 оцінюється максимум в 60 балів (максимум по 20 балів за кожне з трьох питань завдання); відповідь на завдання 2 – дослідницька пропозиція та співбесіда по ній – оцінюється максимум в 40 балів.

Критерії оцінки знань при складанні фахового вступного іспиту за національною 4-бальною системою оцінювання:

1. На оцінку «**відмінно**» (90 – 100 балів ECTS) заслуговує відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу за питаннями білету, в тому числі ґрунтовні знання наукової літератури. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію вступника у науковій проблематиці соціології та за обраною темою дослідницької пропозиції, вміння обґрунтовувати логіку (дизайн) соціологічного дослідження. Відповіді на всі питання білета та додаткові запитання повинні мати повний, вичерпний характер.
2. Оцінка «**добре**» (76 – 89 балів ECTS) передбачає наявність міцних знань в об'ємі нормативної програми магістра з соціології, знань основних наукових джерел з соціології та за темою дослідницької пропозиції, вміння інтерпретувати соціологічні проблеми та обґрунтовувати логіку наукового дослідження.
3. Оцінка «**задовільно**» (60 – 75 балів ECTS) означає, що вступник володіє знаннями в об'ємі нормативної магістерської програми з соціології, обізнаний із науковою проблематикою соціології та з основними

- проблемами обраної теми дослідницької пропозиції.
4. Оцінка «незадовільно» (менше 59 балів ECTS) ставиться екзаменаційною комісією при відсутності нормативних знань з соціології, відсутності розуміння логіки наукового дослідження та обґрунтування дослідницької пропозиції.

Прийом вступних іспитів проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, зокрема - Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016р. №261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах

Іспити відбуваються відповідно до затвердженої програми вступного іспиту за білетами у формі співбесіди. Для підготовки відповіді вступник має до 40 хвилин і використовує екзаменаційні листи, які після іспиту зберігаються в його особовій справі.

Стосовно кожного вступника заповнюється протокол екзамену, в який заносяться основні питання, що були у білеті, а також додаткові, які були задані в процесі екзамену з проблематики наукової спеціальності. У протоколі виставляються окремо оцінки відповідей на основні питання білету та загальна оцінка знань вступника.

Розділ 1. Історія і теорія соціології

- 1.1. Особливості історичного розвитку соціологічного знання, зв'язок його еволюції з історією суспільства та культурними традиціями.
- 1.2. Інституціональний розвиток соціології в Україні протягом ХХ – на початку ХХІ століття.
- 1.3. Предметне поле соціології, структура та функції соціології. Місце соціології в системі соціальних поведінкових наук, соціогуманітарного знання.
- 1.4. Соціологічна теорія, її типи, рівні, способи побудови. Макро- і мікро-теорії.
- 1.5. Специфіка соціологічних категорій: зміст, функції, типологія.
- 1.6. Парадигмальна структура соціології. Мультипарадигмальність; проблема мікро\макросинтезу в соціологічній теорії.
- 1.7. Позитивізм в соціології ХІХ - початку ХХ ст. Особливості соціологічної концепції О. Конта.
- 1.8. Теорія К.Маркса суспільно-економічних формацій та їх історичних змін.
- 1.9. Особливості соціологічної концепції Е. Дюркгейма.
- 1.10. Особливості соціологічної концепції М. Вебера. Робота М. Вебера "Протестантська етика та дух капіталізму".
- 1.11. Теорія соціокультурної динаміки П. Сорокіна.
- 1.12. Функціоналізм в соціології: витоки, основні представники та пізнавальні принципи.
- 1.13. Культура суспільства: поняття та форми. Роль культури у функціонуванні та розвитку суспільства.
- 1.14. Теорія системи соціальної дії Т. Парсонса. вчення про еволюційні універсалиї та історичні типи суспільства. Вплив ідей Т. Парсонса на сучасні теорії соціокультурної модернізації.
- 1.15. Критичний напрямок в соціологічній теорії: марксизм і неомарксизм.
- 1.16. Феноменологічна соціологія про сутність соціальної взаємодії та соціального порядку.
- 1.17. Соціально-драматургічний підхід в соціології: предмет теоретичного інтересу та основні поняття за І. Гофманом.
- 1.18. Принципи теорії комунікативної дії Ю. Габермаса.
- 1.19. Постструктуралістський напрямок в новітній теоретичній соціології: теорія структурації Е. Гіденса і концепція соціального простору П. Бурдьо.
- 1.20. Концепції індустріального суспільства; їх розвиток в теорії постіндустріалізму Д.Бела і в теорії мережевого суспільства М.Кастельса.

Розділ 2. Методологія та методи соціологічного дослідження

- 2.1. Методологічне обґрунтування соціологічного дослідження. Типи соціологічних досліджень.
- 2.2. Структура соціологічного знання. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання
- 2.3. Програма соціологічного дослідження. Предмет та об'єкт дослідження. Проблема та задачі дослідження. Етичні норми при проведенні емпіричного соціологічного дослідження.

- 2.4. Теоретична інтерпретація понять. Операціоналізація понять. Одиниці спостереження.
- 2.5. Гіпотези дослідження. Логічна структура гіпотези та принципи її побудови. Обґрунтованість та можливість емпіричної перевірки гіпотез
- 2.6. Спостереження. Експеримент. Квазіекспериментальна ситуація.
- 2.7. Особливості дослідницького плану (дизайну дослідження) в панельних, моніторингових, порівняльних дослідженнях.
- 2.8. Аналіз документів. Типи документів. Метод "обґрунтованих теорій". Контент-аналіз.
- 2.9. Особисте та телефонне інтерв'ю: особливості організації та проведення, планування вибірки, застосування комп'ютерів.
- 2.10. Анкетування. Поштові опитування. Пресові опитування. Експертні опитування.
- 2.11. Інтернет як джерело даних для емпіричних соціологічних досліджень. Електронні архіви даних. Міжнародна та національна статистика. Використання "великих даних".
- 2.12. Анкета, опитувальник: структура, правила конструювання. Класифікація питань анкети: за змістом, за роллю в опитуванні, за формою.
- 2.13. Якісні методи в емпіричних соціологічних дослідженнях. Аналіз окремого випадку. Фокус-групові інтерв'ю. Біографічний метод.
- 2.14. Вимірювання соціальних змінних. Типи шкал. Валідність та надійність вимірювання. Різновиди валідності
- 2.15. Вибірковий метод. Основні поняття. Типологія вибірок. Репрезентативність. Дизайн-ефект вибірки
- 2.16. Описові статистики. Статистичні висновки (точкове оцінювання, інтервальне оцінювання, перевірка статистичних гіпотез).
- 2.17. Формальні моделі зв'язку між двома ознаками. Показники зв'язку для різних моделей та різних типів даних. Кореляційний аналіз.
- 2.18. Задача класифікації. Відстань та аксіоми відстані. Застосування кластерного аналізу в емпіричних соціологічних дослідженнях.
- 2.19. Латентні змінні. Застосування факторного аналізу в емпіричних соціологічних дослідженнях.
- 2.20. Застосування моделі лінійної регресії до аналізу даних емпіричних соціологічних досліджень.
- 2.21. Мережевий підхід до аналізу соціологічних даних. Аналіз соціальних мереж. Соціометрія та аналіз малих груп.

Розділ 3. Соціальні відносини і соціальні процеси

- 3.1. Типи соціальних процесів, специфіка їх дослідження Емпіричне і теоретичне дослідження соціальних процесів.
- 3.2. Соціальна динаміка. Соціальна маргінальність, мобільність і міграція в сучасному суспільстві.
- 3.3. Соціальна та системна інтеграція, її форми і механізми. Організація і дезорганізація. Соціальна стабільність (рівновага) і конфлікт.
- 3.4. Соціальні відносини, механізми їх структурування та зміни.

- 3.5. Статус як чинник соціальних нерівностей, міра соціального престижу. Зв'язок статусу і соціального класу. Моделі статусної структури суспільства та методи її соціологічного дослідження.
- 3.6. Сучасні моделі класової структури суспільства. Основні методологічні підходи до класового аналізу в соціології.
- 3.7. Основні соціологічні теорії формування та зміни соціальної ідентичності. Культурна ідентичність та «політика ідентичності» у добу глобалізації.
- 3.8. Соціальна дистанція та методи соціологічного вимірювання дистанції між соціальними групами.
- 3.9. Чинники і види соціальних нерівностей в сучасних суспільствах. Нові соціальні нерівності в епоху глобалізації та постсоціалістичних трансформацій.
- 3.10. Поняття соціального класу та аналітичні моделі класу в сучасній соціології. Особливості класового аналізу соціальних процесів.
- 3.11. Теорія Макса Вебера соціального статусу, класу і бюрократії, її критика. Поняття ізоморфізму, типи ізоморфізму в організаційному аналізі (П. Дімаджіо).
- 3.12. Концепція Ральфа Дарендорфа про походження нерівностей між людьми..
- 3.14. Принцип троїстого впливу в дослідженні соціальних процесів (концепція Гарольда Ласуелла).
- 3.15. "Гуманістичний виклик" тейлоризмові і формування доктрини "людських відносин". Концепції трудової мотивації А.Маслоу і Ф.Херцберга.
- 3.16. Концепція людського і соціального капіталів Дж.Коулмана. Методологічні підходи до дослідження соціального капіталу. Індeksi людського капіталу країни.
- 3.17. Рефлексивність як складовий елемент соціальної взаємодії. Особливості феноменологічного аналізу соціальних взаємодій. "Фонові очікування" та їх комунікативні функції.
- 3.18. Концепція соціальних відносин, довіри і соціальної структури П.Штомпки.
- 3.19. Концепція Т.І.Заславської трансформаційної структури суспільства.
- 3.20. Теорія П. Бурдьє класів та символічної боротьби у соціальному просторі. Новітні спроби застосування ідей П.Бурдьє в емпіричних дослідженнях європейських суспільств.
- 3.21. Інституційно-еволюційна теорія Дугласа Норта розвитку суспільств та інституційних змін.
- 3.22. Політична культура: поняття, функції, методологія вивчення. Характерні риси політичної культури демократичних та авторитарних систем. Концепція Г.Алмонда та А.Верби громадянської культури.
- 3.23. Сучасні демографічні процеси як предмет соціологічного вивчення.
- 3.24. Теоретико-методологічні проблеми вивчення процесу глобалізації та його суспільних наслідків. Глобальні тренди суспільного розвитку.
- 3.25. Інститут освіти та його різновиди в сучасних суспільствах. Функціональні зміни в інституті освіти як відображення глобалізаційних процесів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

Підручники. Навчальні посібники

1. Гидденс Э. Социология / Э. Гидденс. – Изд 2-е. – М. : Эдиториал УРСС, 2005. – 632 с.
2. Горбачик А., Сальнікова С. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS.- Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008
3. Градосельская Г. В. Сетевые измерения в социологии.- М.: Издательский дом «Новый учебник», 2004. — 248 с.
4. Крамер Д. Математическая обработка данных в социальных науках: современные методы.- М.: Издательский центр "Академия", 2007.- 288 с.
5. Смелзер Нейл. Социология: пер.с англ. – М.: Феникс, 1994. – 668 с.
6. Соціологія : навч. посіб. / за ред. С. О. Макєєва. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
7. Структурні виміри сучасного суспільства: Навчальний посібник \ За ред..С.Макєєва. – К., 2006. – 372 с.
8. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. та ін.. Спеціальні та галузеві соціології: Навч.посіб. – К.: Каравела, 2007.
9. Паніотто В. І. Статистичний аналіз соціологічних даних / Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004.- 270 с.
10. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. / Дж. Ритцер. – СПб. : Питер, 2002. – 688 с.
11. Черниш Н. Й. Соціологія: підруч. за рейтингово-модульною системою навчання / Н. Й. Черниш. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2009. – 468 с.
12. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / П. Штомпка. – М. : Логос, 2008. – 664 с.
13. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования / В. А. Ядов. – М. : Добросвет, 1998.– 596 с.
14. Babbie E. The Practice of Social Research. Thirteenth Edition. International Edition.- 609 p.

Основна монографічна наукова література

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – Изд. 2-е – М. : Academia, 2004. – 788 с.
2. Буравой М. Публичная социология прав человека \ \ Журнал социологии и социальной антропологии. 2007. Том X. № 4. – С.27-44.
3. Бурдьє П. Соціальне простір і генезис класів // Бурдьє П. Соціологія соціального простору / Пер. с фр. Москва-СПб, «Алтейя», 2005. С.14-48.
4. Вебер М. Избранное. Образ общества. - М., 1994.
5. Вебер М. Избранные произведения. - М., 1990.

6. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: Дослідження категорії громадянське суспільство. — Львів: Літопис, 2000. — 318 с.
7. Гидденс Э. Устроение общества. М., 2003. — Сс. 43 – 55, 384 – 398.
8. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни. — М.: КАНОН-ПРЕСС, 2000.
9. Дарендорф Р. О происхождении неравенства между людьми // Дарендорф Р. Тропы из утопии. Москва, 2002. С. 510-514.
10. Джапек Л., Крэйтер Ф., Берг М. и др. Отчёт ААРОР о больших данных: 12 февраля 2015 / Американская ассоциация исследователей общественного мнения.- М., 2015.
11. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Э. Дюркгейм ; пер. с фр. и послесловие А. Б. Гофмана. – М. : Наука, 1990. – 575 с.
12. Кастельс М. Интернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства \ Пер. з англ.. — К. : Ваклер, 2007. — 304 с.
13. Коулман Дж. (John Coleman) Капитал социальный и человеческий \ Пер.с англ.. \ \ Общественные науки и современность. 2001. № 3. С. 121-139.
14. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях.- Соціально-психологічний центр "Санки-Петербурґ". 1996.- 391 с.
15. Лассуэлл Г. Принцип тройного воздействия: ключ к анализу социальных процессов // Социс, 1994, № 1. –с. 135–143.
16. Липпман У. Общественное мнение / Пер. с англ. Т. В. Барчунова, под ред. К. А. Левинсон, К. В. Петренко. М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. 384 с.
17. Новые социальные неравенства \ Под ред С.А.Макеева. - Киев: ИС НАНУ, 2006. Гл.1. С. 14-42.
18. Норт Д. Институти, інституційні зміни і функціонування економіки \ Пер. з англ. АН. Нестеренко; предісл. та науч. ред. Б.З. Мільнера. - М.: Фонд економічної книги "Початки", 1997. - 180 с. - (Сучасна інституційно-еволюційна теорія)
19. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження." К., 1996
20. Парсонс Т. К общей теории действия // О структуре социального действия. – М. : Академический проспект, 2000. – С. 415-454.
21. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика // Человек. Цивилизация. Общество / Общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонов: Пер. с англ. — М.: Политиздат, 1992.
22. Страусс А., Корбин Дж. Основы качественного исследования: обоснованная теория, процедуры и техники - М.: Эдиториал УРСС, 2001. - 256 с.
23. Чурилов Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования (история и современность). – К. : Факт, 2008. – 366 с.

Словники. Енциклопедії

Аберкромби Н. Социологический словарь : пер. с англ. / Н. Аберкромби, С. Хилл, Б. С. Тернер. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1997. – 420 с.

- Бабосов Е. М. Социология. Энциклопедический словарь / Е. М. Бабосов. – М. : Либроком, 2009. – 480 с.
- Ильин И. П. Постмодернизм: Словарь терминов / И. П. Ильин. – М. : ИНИОН РАН-INTRADA, 2001. – 344 с.
- Кравченко С. А. Словарь новейшей социологической лексики: теории, понятия, персоналии (с английскими эквивалентами) / С. А. Кравченко. – М. : МГИМО, 2011. – 408 с.
- Осипов Г. В. Социологический словарь / Г. В. Осипов, Л. Н. Москвичев, О. Е. Чернощек. – М. : ИНФРА-М, НОРМА, 2010. – 608 с.
- Соціологічна енциклопедія / Теремко В.І. (керівник видавничого проекту). – К. : Академвидав, 2008. – с. 465.
- Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І.Волович, В.І.Тарасенко, М.В.Захарченко та ін. Під заг.ред. В.І.Воловича. – Київ, 1998.
- Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник / за ред В. М. Пічі. – К. : Каравелла ; Львів : Новий Світ-2000, 2002. – 480 с.
- Соціологія політики: енциклопедичний словник \\\ Авт.-упоряд. В.А.Полторака, О.В.Петрова, А.В.Толсторукова. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2009. – 440 с.

Хрестоматії

- Бабосов Е. М. Социология в текстах. Хрестоматия : учеб. пособие [для студентов вузов] / Е. М. Бабосов. – Мн. : Тетра Системс, 2003. – 352 с.
- Загальна соціологія. Хрестоматія / за ред. В. Г. Городяненка. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2006. – 516 с.
- Зарубіжна соціологія (XX – початок XXI ст.): хрестоматія / відп. ред. В. Г. Городяненко. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. – 656 с.
- Общая социология. Хрестоматия / сост. А. Г. Здравомыслов, Н. И. Лапин ; под общ. ред. Н. И. Лапина. – М. : Высш. шк., 2006. – 783 с.
- Теоретическая социология. Антология в 2-х томах / С. П. Баньковская. – М. : КДУ, 2002. – 432 с.
- Теоретическая социология: Антология : пер. с англ., фр., нем., ит. : в 2 ч. / сост. и общ. ред. С. П. Баньковской. – Ч. 1. – М. : Университет, 2002. – 424 с.

ДОПОМІЖНА

Розділ 1:

- Арон Р. Этапы развития социологической мысли. - М., 1990.
- Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман ; [пер с англ. В. Л. Иноземцев]. – СПб. : Логос, 2002. – 325 с.
- Бауман З. Мыслить социологически : пер. с англ. / З. Бауман. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 255 с.
- Бауман З. От паломника к туристу / З. Бауман // Социологический журнал. – 1995. – № 4. – С. 133–154.
- Бауман З. Текущая современность / З. Бауман ; [пер с англ.]. – СПб. : Питер, 2008. – 240 с.

- Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / У. Бек; [пер. с нем. Седельник В., Федорова Н., Филиппов А.]. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 383 с.
- Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер с нем. В. Седельник, Н. Федорова, А. Филиппов]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
- Бергер П. Социальное конструирование реальности. Тракт по социологии знания / Бергер П., Лукман Т. – "Academia-Центр", "МЕДИУМ" Москва, 1995. – 305 с.
- Бергер П. Личностно-ориентированная социология / П. Бергер, Б. Бергер. – М. : Академ. Проект, 2004. – 608 с.
- Блау П.М. Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель \ \ Американская социологическая мысль: Тексты. - / Под В. И. Добренёва.—М.: Изд-во МГУ, 1994
- Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры / Ж. Бодрийяр ; [пер. Е. А. Самарская]. – М. : Республика ; Культурная революция, 2006. – 269 с.
- Бодрийяр Ж. Система вещей; [пер. с фр.] / Ж. Бодрийяр. – М. : Рудомино, 2001. – 222 с.
- Буравой М. Общественная роль социологии / М. Буравой. – М. : Вариант, 2008. – 176 с.
- Бурдьё П. Начала. - М., 1994.
- Бурдьё П. Социология политики. - М., 1993.
- Валлерстайн И. Конец знакомого мира : Социология XXI века : пер. с англ. / И. Валлерстайн. – М. : Логос, 2003. – 368 с.
- Вебер М. Основные понятия стратификации // Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А. Макеева. – К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999, с.85 – 106.
- Вевьерка М. Формирование различий / М. Вевьерка // Социол. исслед. – 2005. – № 8. – С. 13–24.
- Ганжа А. О., Зотов А. А. Гуманистическая социология Флориана Знанецкого. — Социологические исследования. - . 2002, № 3. – С.112-120.
- Гарфинкель Г. Исследования по этнометодологии / Г. Гарфинкель. – СПб. : Питер, 2007. – 335 с.
- Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Э. Гидденс ; [пер. с англ. М. Л. Коробочкин]. – М. : Весь Мир, 2004. – 120 с.
- Гофман А. Б. Классическое и современное: Этюды по истории и теории социологии / А. Б. Гофман. – М. : Наука, 2003.– 784 с.
- Гофман И. Анализ фреймов: Эссе об организации повседневного опыта. — М.: Ин-т социологии РАН, 2004.
- Головаха Є. Соціологічне знання: специфіка, критерії науковості та перспективи розвитку / Є. Головаха // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – № 1. – С. 5–14.

Головаха Є.І. Соціологія між художнім вимислом та науковим знанням // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. 4/2013

Дэвис К. Функционалистское обоснование стратификации // Человек и общество. Хрестоматия. - К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999. – С. 107-117.

Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение / пер. с фр. – 3-е изд., доп. и испр. – М. : Канон, 1995; М. : ТЕРРА-Книжный клуб, 2008. – 400 с.

Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології - від античності до початку ХХ ст. ~ К., 1993.

Зиммель Г. Общение: Пример чистой или формальной социологии// Социс, 1984, № 2.

Зиммель Г. Как возможно общество? / Г. Зиммель // Социологический журнал. – 1994. – № 2. – С. 102–114.

Иванов Д. В. Виртуализация общества / Д. В. Иванов. – СПб. : Петербургское Востоковедение, 2000. – 120 с.

Ионин Л. Г. Социология в обществе знаний. От эпохи модерна к информационному обществу / Л. Г. Ионин. – М. : ГУ ВШЭ, 2007. – 431 с.

Коулман Дж.С. Взаимосвязь структуры и действия // Западная экономическая социология: Хрестоматия современной классики / Сост. В.В.радаев. Москва: РОССПЭН, 2004. С. 159- 179. 7. Мертон Р.К. Социальная структура и аномия // Р.Мертон. Социальная теория и социальная структура. – М.: "Хранитель", 200 С.243-276.

Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. — 608 с.

Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ–ХХІ століть : навч. посіб. / М. Д. Култаєва, О. І. Навроцький, І. І. Шеремет. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 328 с.

Луман Н. Социальные системы. Очерк общей теории. – СПб. : Наука, 2007. – 644 с.

Луман Н. Медиа-коммуникации. Пер. с нем. / А.Глухов, О.Никифоров. – М.: Издательство «Логос». – 2005. – 280 с.

Манхейм К. Избранное: Социология культуры / К. Манхейм. – М. : СПб. : Университетская книга, 2000. – 501 с.

Маннгейм К. Диагноз нашего времени: очерки военного времени, написанные социологом. - М., 1992.

Миллс Ч. Р. Социологическое воображение / Ч. Р. Миллс ; пер. с англ. О. А. Оберемко ; под общ. ред. и с предисл. Г. С. Батыгина. – М. : Издательский Дом NOTA BENE, 2001. – 264 с.

Мертон Р. Социальная теория и социальная структура // Социс, 1992, № 2.3,4.

Новое и старое в теоретической социологии / Ю. Н. Давыдов. – М. : ИС РАН, 2001. – Кн. 2. – 236 с.

Новое и старое в теоретической социологии / Ю. Н. Давыдов. – М. : ИС РАН, 2003. – Кн. 3. – 280 с.

- Новое и старое в теоретической социологии / Ю. Н. Давыдов. – М. : ИС РАН, 2006. – Кн. 4. – 290 с.
- Общественный разлом и рождение новой социологии: Двадцать лет мониторинга / Левада-Центр. – М. : Новое издательство, 2008. – 468 с.
- Поппер К. Р. Открытое общество и его враги : пер. с : англ. / К. Р. Поппер. – М. : Культурная инициатива, 1992. – Т. 1 : Чары Платона. – 446 с.
- Ритцер Дж. Макдональдизация общества / Дж. Ритцер. – М. : Праксис, 2011. – 592 с.
- Ручка А.А., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. -К., 1995.
- Соболевська М. Неофункціоналізм та постструктурлістські теорії в сучасній соціології: Навчальний посібник / М. Смирнова. – Київ: Дух і Літера, 2010. – 164 с.
- Сорокин П. Система социологии. Т. 2. Социальная аналитика: Учение о строении сложных социальных агрегатов. - М., 1993.
- Соціологічна теорія: традиції та сучасність : навч. посіб. / за ред. А. Ручки. – К. : Інститут соціології НАН України, 2007. – 363 с.
- Спенсер Г. Что такое общество? / Г. Спенсер // Социологическое обозрение. – 2002. – Т. 2. – № 2. – С. 54–56.
- Судаков В.И. Социологическое познание: современные тенденции и стимулы развития. - Днепропетровск, 1995.
- Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та Європі / за наук. ред. Є. І. Головахи та О. Г. Стегнія. – К. : ІС НАНУ, 2008. – 188 с.
- Тернер Дж. Структура социологической теории; пер. с англ. / Дж. Тернер. – М. : Прогресс, 1985. – С. 42–124.
- Тоффлер Э. Метаморфозы власти: знание, богатство и сила на пороге XXI века : [пер с англ.] / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2003. – 669 с.
- Тощенко Ж. Т. Парадигмы, структура и уровни социологического анализа / Ж. Т. Тощенко // Социол. исслед. – 2007. – № 9. – С. 5–16.
- Турен А. Возвращение человека действующего / А. Турен ; [пер. с франц. Е. А. Самарской]. – М. : Научный мир, 1998. – 204 с.
- Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство: основні поняття чистої соціології : пер. з нім. / Ф. Тьоніс. – К. : Дух і Літера, 2005. – 262 с.
- Урри Дж. Мобильности / Дж. Урри ; пер. с англ. А. В. Лазарева, вступ. статья Н. А. Харламова. – М. : Издательская и консалтинговая группа «Праксис», 2012. – 576 с.
- Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. – М. : Республика, 1994. – 447 с.
- Фуко М. «Нужно защищать общество». Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1975-76 уч. году. / Фуко М. – СПб. : Наука, 2005. – 312 с.
- Украинский народ в его прошлом и настоящем // Ф. Волков, М. Грушевский, М. Ковалевский, А. Крымский. СПб, 1914, Т. I.
- Хабермас Ю. Расколотый Запад / Пер с нем. –М. : Изд-во Весь мир, 2008.–192с.
- Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб. : Наука, 2003. – 379 с.
- Штомпка П. Социология социальных изменений. - М., 1996.
- Щюц А. Смысловая структура повседневного мира. – М., 2003.

До Розділу 2:

- Аверин Ю. П. Теоретическое построение количественного социологического исследования / Ю. П. Аверин. – М. : КДУ, 2009. – 440 с.
- Аверьянов Л. Я. Контент-анализ. Уч. пос. / Л. Я. Аверьянов. – М. : Кнорус, 2009. – 456 с.
- Американская социологическая мысль. Тексты,- М., 1996
- Батыгин Г,С. Обоснование научного подхода в прикладной социологии.- М., 1986
- Браймен А. Методы социальных исследований. Группы, организации и бизнес; пер. с англ. / А. Браймен, Э. Белл. – Х. : Изд-во Гуманитарный Центр, 2012. – 776 с.
- Горшков М. К. Прикладная социология: методология и методы: интерактивное учебное пособие / М. К. Горшков, Ф. Э. Шереги. – М. : Институт социологии РАН, 2011. – 416 с.
- Готлиб А. С. Процедуры и методы социологического исследования. Практикум. Кн. 1. Классическое социологическое исследование: учеб. пособие / А. С. Готлиб, И. Е. Столярова, С. Н. Фазульянова [и др.]; под общ. ред. А. С. Готлиб. – Самара : Изд-во «Самарский университет», 2010. – 236 с.
- Девятко И.Ф. Модели объяснения и логика социологического исследования.- М., 1996
- Костенко Н. Досвід конвент-аналізу: моделі та практики / Н. Костенко, В. Иванов. – К. : Центр вільної преси, 2003. – 200 с.
- Крыштановский А.О. Анализ социологических данных с помощью пакета SPSS. – М. : ГУ ВШЭ, 2007. – С. 205-216.
- Ленуар Р., Мерлье Д., Пэнто Л., Шампань П. Начала практической социологии.– М. : Алетейя, Институт экспериментальной социологии, 2001. – 410 с.
- Логика социологического исследования.- М., 1987
- Математические методы анализа и интерпретация социологических данных.- М., 1989
- Методы сбора информации в социологических исследованиях.- М., 1990
- Наследов А. Д. SPSS: Компьютерный анализ данных в психологии и социальных науках. – СПб. : Питер, 2005. – С. 298 – 314.
- Ноэль-Нойманн Э. Все, но не каждый. Введение в методы демоскопии / Э. Ноэль-Нойманн, Т.Петерсон; Пер с нем. Л. Н. Рыбаковой и Е.В.Невмержицкой. Науч. ред. и автор вступ. ст. Н. С. Мансуров. – М. : МГУКИ, 2007. – 616 с.
- Паниотто В.И. Качество социологической информации: Методы оценки и процедуры обеспечения / АН УССР, Институт философии. – К.: Наукова думка, 1986. – 206 с.
- Садмен С. Бредберн Н. Как правильно задавать вопросы: введение в проектирование массовых обследований.– М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2005. – 382 с.
- Садмен С. Как люди отвечают на вопросы: применение когнитивного анализа в массовых обследованиях / С. Садмен, Бредберн Н. Шварц. – М. : ФОМ, 2003. – 304 с.

- Семёнова А.В. Корсунская М.В. Контент-анализ СМИ: проблемы и опыт применения.– М. : ИС РАН, 2010. – 324 с.
- Татарова Г.Г. Основы типологического анализа в социологических исследованиях.– М. : ИД «Высшее образование и Наука», 2007. – 236 с.
- Толстова Ю.Н. Основы многомерного шкалирования. – М.: Книжный дом "Университет", 2006. – 157 с.
- Толстова Ю.Н. Математико-статистические модели в социологии.– М. : Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2008. – 243 с.
- Толстова Ю.Н. Измерение в социологии.- М., 1998.
- Шляпентох В. Э. Проблемы качества социологической информации: достоверность, репрезентативность, прогностический потенциал / Шляпентох В. Э. – М. : ЦСП, 2006. – 664 с.
- Штейнберг И. Качественные методы. Полевые социологические исследования / И. Штейнберг, Т. Шанин и др. – СПб. : Алетейя, 2009. – 352 с.

До Розділу 3:

- Генов Н. Восточная Европа как лаборатория социальных наук / Н. Генов // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2011. – №2. – С. 12-36.
- Головаха Є., Горбачик А.. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005– 2007–2009 - 2011. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 119 с.
- Головаха Е. Трансформация постсоветских обществ: тупиковая консолидация и перспективные кризисы / Е. Головаха // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Х. : Вид. центр Харківського нац. Ун-ту імені В. Н. Каразіна, 2008. – С. 157–164.
- Головаха Є. Соціальні зміни в Україні та Європі: за результатами «Європейського соціального дослідження» / Є. Головаха, А. Горбачик. – К. : ІС НАНУ, 2008. – 132 с.
- Головаха Е., Панина Н. Постсоветская деинституционализация и становление новых социальных институтов в украинском обществе // Социология: теория, методы, маркетинг. 2001, № 4. С. 5-22.
- Головаха Е.И., Панина Н.В. Постсоветская аномия в России и Украине: современное состояние и пути преодоления //Общественные науки и современность. – 2008. - № 6. – С. 5-10.
- Голосов Г. В. Электоральное поведение // Голосов Г. В. Сравнительная политология: Учебник. – СПб.: Изд-во Европ.ун-та в С.-Петербурге, 2001. – С. 223-253.
- Девиантное поведение: методология и методика исследования / под ред. М. Е. Поздняковой. – М. : Реглант, 2004. – 196 с.
- Добреньков В. И. Социология глобализации: Учебное пособие для вузов / Добреньков В. И., Рахманов А. Б. – М. : Академический проект, 2014. – 633 с.
- Докторов Б. З. Отцы-основатели: история изучения общественного мнения. – М. : Центр социального прогнозирования "Москва", 2006. – 487 с.
- Епархина О. В. Социальная революция в исторической социологии Ш.Эйзенштадта. - http://hses-online.ru/2012/01/23_00_02/32.pdf

- Иванов В. Н. Социальные технологии в современном мире. – М. : Славянский диалог, 2006.
- Ильин В. Социальное неравенство / В. Ильин. – М., 2000. – 280 с.
- Интернет – СМИ: Теория и практика / Под ред. М. М. Лукиной. – М. : Аспект-Пресс, 2010. – 348 с.
- Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс ; [пер. с англ. под науч. ред. О. Шкаратана]. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 606 с.
- Квіт С. Масові комунікації : підручник / Квіт С. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 206 с.
- Классовое общество: теория и эмпирические реалии / Макеев С., Костенко Н., Куценко О., Оксамитная С., Симончук Е. и др. - Киев: ИС НАНУ, 2003.
- Коваліско Н. В. Сучасне українське суспільство: стратифікаційний вимір великого міста / Н. В. Коваліско, Р. О. Савчинський. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 236 с.
- Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення – К. : Ін-т соціології НАН України, 2008. – 240 с.
- Кон Мелвін Л. Соціальні структури і особистість: Дослідження Мелвіна Л.Кона і його співпрацівників / Пер.з англ.. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2007. С.94-108.
- Култыгин В. П. Глобализация социальных процессов в Европе: социологическое измерение / Култыгин В. П. Клементьев Д. С. – М. : МАКС Пресс, 2003. – 180 с.
- Куценко О.Д. Общество неравных. Классовый анализ неравенств в современном обществе: опыты западной социологии. - Харьков: Изд.центр Харьковского национального университета, 2000.
- Куценко О. Соціальні класи: соціологічні інтерпретації і підходи до вивчення // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Соціологія. - № 5, 2014. – С. 69-75.
- Лейн Д. Трансформация России и Украины: социальные основы реформ и антиреформ // Мир России = Universe of Russia: Социология. Этнология. – 01/06/2007. – Том XVI, N. 2/2007. – С. 3 - 24.
- Ленски Г. Статусная кристаллизация: непертикальное измерение социального статуса / Социологический журнал, №4, 2003
- Линтон Р. Статус и роль // Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А.Макеева. – К.: Ин-т социологии НАНУ, 1999.
- Луков В. А. Социальное проектирование: Учеб. пособие. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 2003. – 240 с.
- Макеев С. Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення / С. Макеев // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2003. – № 4. – С. 5–20.
- Науковий супровід та оцінка ефективності соціальних проектів / О.О. Яременко, О.Р. Артюр, О.М. Балакірева та ін. – К. : Держ.центр соціальних служб для молоді; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. – К., 2002. – 123 с.

- Национально-гражданские идентичности и толерантность. Опыт России и Украины в период трансформации / Под ред. Л. Дробижевой, Е. Головахи. – К. : Ин-т социологии НАН Украины; Институт социологии РАН, 2007. – 280 с.
- Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012.
- Оксамитна С.М. Динаміка соціальної структури та соціальної мобільності 1993-2003 // Українське суспільство 2003. Соціологічний моніторинг. За ред. д. ек. н. В.М. Ворони, д. соц. н. М.О. Шульги. - К.: Інститут соціології НАН України, 2003. – с.303- 313.
- Паніна Н.В. Щодо застосування шкали соціальної дистанції у дослідженнях національної толерантності в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2003. - № 4. – С.2-43.
- Пилипенко В. Є. Людина в ринковому суспільстві: орієнтації, поведінка, культура. – К. : ПЦ «Фоліант», 2005. – 224 с.
- Подвижность структуры: современные процессы социальной мобильности / С. А. Макеев, И. М. Прибыткова, Е. В. Симончук и др. – К. : ИС 1999. – 203 с.
- Посткоммунистические трансформации: векторы, направления, содержание / под ред. О. Д. Куценко; соредактор С. С. Бабенко. – Х. : Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2004. – 418 с.
- Радаев В. В. Социальная стратификация / В. В. Радаев, О. И. Шкаратан. – 2-е изд. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 318 с.
- Радаев В. В. Экономическая социология : учеб. пособие для вузов. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2009. – 602 с.
- Райт, Ерік Олін. Клас має значення \\\ Спільне. Журнал соціальної критики. - №4, 2012. – С. 11-24.
- Ручка А. Шляхи і чинники формування спільної ідентичності українського суспільства: позиція фахівців / А. Ручка // Національна безпека і оборона. – 2007. – № 9 (93) – С. 37–38.
- Симончук Е.В. Классовые структуры в сравнительной перспективе // Украинское общество в европейской перспективе / Под ред.. Е.И.Головахи, С.А.Макеева. Киев: ИС НАНУ, 2007. С.33-104.
- Сокурская Л. Г. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода / Л. Г. Сокурская. – Х. : Харьк. нац. ун-т имени В. Н. Каразина, 2006. – 576 с.
- Сорока Ю. Г. Свої, чужі, різні: соціокультурна перспектива сприйняття Іншого : моногр. / Ю. Г. Сорока. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 332 с.
- Социальное неравенство этнических групп: Представления и реальность / отв. ред. Л. М. Дробижева. – М. : ИС РАН, Academia, 2002. – Кн. 1. – 480 с.
- Социальное неравенство. Изменения в социальной структуре: европейская перспектива / под ред. В. Воронкова, М. Соколова. – СПб. : Алетейя, 2008. – 160 с.
- Соціокультурні ідентичності та практики / під ред. А. Ручки. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2002. – 315 с.

- Украинское общество в европейском пространстве / Под ред. Е. Головахи, С. Макеева. – К.: Ин-т социологии НАНУ; Харьков. нац. ун-т им. В.Н. Каразина, 2007. – 274 с.
- Урри Д. Социология за пределами обществ: виды мобильности для XXI столетия / Джон Урри ; пер. с англ. Д. Кралечкина. – М. : ИД НИУ ВШЭ, 2012. – 336 с.
- Федотова В. Г. Человек в экономике и других социальных средах / Федотова В. Г. – М. : ИФ РАН, 2008. – 249 с.
- Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах. – М. : Изд-во «Прогресс-Традиция». – М., 2004.
- Черныш М. Ф. Социальные институты и мобильность в трансформирующемся обществе: моногр. / М. Ф. Черныш. – М. : Гардарики, 2005. – 254 с.
- Шкаратан О.И. Социология неравенства. Теория и реальность; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. – 526 с. Режим электронного доступа: <http://nsm-club.me/forum/viewtopic.php?t=623131>
- Штомпка П. Социология социальных изменений / Пер. с англ. под ред. В. А. Ядова — М.: Аспект-Пресс, 1996 — 416 с.
- Шубкин В. Н. Социология и общество: Научное познание и этика науки. Монография / Шубкин В. Н. – М. : ЦСПиМ, 2010. – 424 с.
- Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. Сравнительное изучение цивилизаций. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 415 с.
- Ядов В. А. Современная теоретическая социология как концептуальная база исследования российских трансформаций. Курс лекций для студентов магистратуры по социологии / В. А. Ядов. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – СПб. : Интерсоцис, 2009. – 138 с.